

120 szegedi művész kiállítása*

Barátaim, tisztelt megjelent közönség, hölgyeim és uraim!

Nyitunk vagy zárunk?

A kiállítást meg kell nyitni.

Egy kiállítást meg kell nyitni.

Kérdés: a képtárat be kell zárni?!

Néhány napja, pontosabban egy hete, a város képviselője felkért, hogy nyissam meg 120 szegedi művész kiállítását. Ez nagy megtiszteltetés számomra. Tisztem a kiállítás megnyitása. Hangsúlyozom, a város kért fel erre a feladatra.

Két nappal ezelőtt azután a szegedi művészek faxot küldtek nekem: a képtár sorsa eldőlt, ez lesz itt az utolsó kiállítás! A képviselők, a vezetők döntöttek.

Ez az utolsó kiállítás.

Ez az utolsó kiállítás!

Váratlanul ért a hír, a fax-özön, megtudtam, hogy a téma hetek óta napirenden volt, és hogy a hivatalok már írásban is megküldték a határozatot.

En művész vagyok, nem jogász, közgazdász, vagy politikus.

A művészeknek szombatra a Kass Galériába adtam randevút. Amikor Pestről megérkeztem, és benyitottam a galériába, az tele volt nyüzsgő gyermekekkel, a nagyszerű Táltos iskola gyerekeivel és pedagógusaival.

Egyidejűleg, elementáris erővel hatottak rám a szegedi művészek gondjai, és a jövő, a gyermekek jelenléte.

Miután találkoztam a szegedi művészek képviselőivel, akik megtiszteltek azzal, hogy felkerestek, a Városházán a 75 éves Péter Lászlót köszöntöttük, aki a szerette várost, Szegedet, hűséggel szolgálja.

Kapott is érte fél évszázadon keresztül hideget, meleget, és nyolc hónap börtönbüntetést, habnak, a torta tetejére.

Hiszem, hogy mindannyian, akik e hűtlen szeretőt, Szegedet szeretjük, jól tudjuk, csalfa szerető, hol csábít, hol eltaszít, mosolyog és szeszélyes, akár az április, hol süt, hol esik, hol fú!

Ezután megmostam arcom, kezem, lábam, s így megtisztulva, kívülről is, belülről is felkészültem, hogy találkozom a bölcsek közül is a legbölcsebbel, a pátriárkával, az imént 90 éves Varga Mátyással, és elébe tárjam a helyzetet: mit tegyünk és mit tegyek?

Varga Mátyás – akár Széchenyi István – nemcsak tehetségét, hűségét, de vagyonát is a város javára fordította: életművét a Varga Mátyás kiállítóházban mutatja be.

Széchenyi Lánchidat, lóversenyeket, Akadémiát teremtett.

Pepi gróf egész életét, idegrendszerét tette fel tétnek, de nem áldozat volt, és nem hős!

* Kass János megnyitó beszéde a Horváth Mihály utcai Képtárban 2001. január 21-én hangzott el. A megnyitó után a kiállító művészek – a képtár megszűnése elleni tiltakozásul – hazavitték alkotásaikat.

Kockáztatott, látnok volt és költő, aki alkotott, és egész lényével, vagyonával, emberségével hazardírozott.

Álmodni mert, de cselekedett is, nemcsak várta a sült galambot!

Nehéz csatákat vívott, nagy vereségei voltak!

A vereségeit nehezen viselte, de elviselte!

Tíz éve immár mi is kapitalizmusban élünk. A közgazdászok, a bankok kemény leckéket adnak. Kőkemény adok-kapok folyik, mindennek ára van és mi ezt a leckét megtanuljuk!

Az a remény, hogy a szélcsendes oldalon elvitorlázgathatunk, vegetálhatunk, nem közgazdasági tétel, hanem súlyos tévedés, öngyilkosság.

A stabilitás, a vágyott biztonság-érzés megszűnt! Ha létezett valaha is...

A közgazdaságtan nem köti az orrunkra, hogy a motort az instabilitás, a fejlődést az impulzusok gerjesztik, a forgást, az áramot a lüktetés ökölcspásai indukálják.

Végül is hiába vágyunk biztonságra, a szőnyeget kihúzták alólunk.

Nincs Elíziúm, nem is volt soha!

A szeretet sem közgazdasági kategória, és Bill Gates-t sem csak a Windows program élte, de a profit is!

Sőt. A profit az első, azután jöhet a többi!

Ebben nincs semmi új, csak a csecsemő remélheti, hogy nem ismeri még a régi vicceket!

Pilinszky János nyitotta meg Székesfehérváron a hetvenes években Schaár Erzsi kiállítását, „Az utcá”-t.

Rejtélyes szavakat mormogott, a maga rejtélyes, varázslatos hangján, ráolvasott, ránk olvasott, bűvös igéket sugárzott, igazságokat.

Minden igéje, minden szótagja, mondata igaz volt, s az idő igazolta őt!

Végül Schaár Erzsi „Utcá”-ja nem Fehérvárott, nem Pesten, de Pécsen áll. Pécsen, Szombathelyen, Debrecenben – ma még Szegeden is – van képtár.

Egy város nem a lakótelepeitől válik várossá!

Érdeemes etimológiailag megvizsgálni a szót: *lakótelep*. Telep, és nem város!

Egy várost önbecsülése, lokálpatriotizmusa tesz várossá, vonzó helyé. Péter László fanatikus hűsége, Móra Ferenc, Tömörkény patriótasága, de Temesi Ferenc Pora is beépül ebbe a városba, akár a cement. Ahogyan Esterházy Péter a kuruc-labanc, az oszt-rák-magyar örökös rotációját szövi bele a magyar létezésbe.

De súlyos tévedés, hogy csak egy cél van, és tévedés az, hogy a céljainkat egyedül meg tudjuk valósítani!

A várost a körtöltés védi, de minden lapát földre, minden talicska homokra, minden kézre, minden jó szándékra és minden álomra szükség volt és van!

A Mediciek dinasztiája háromszáz évig irányította Firenze sorsát. A Mediciek fényét, a reneszánsz ragyogását a művészek aranyozták be.

Eger sem csak boráról vagy Dobó Katicáról híres, de Gárdonyi Géza Egri csillagokja is fémjelzi.

Móra ásatásai, Kincskereső kisködmöne: Szeged.

A francia esprit életetői nemcsak Villon, Balzac, Rimbaud vagy Camus, de a flamand Van Gogh, a spanyol Picasso, a magyar Vasarely vagy Hantay Simon is.

Szeged Szentgyörgyi Albert és Liebmann Béla, Szeged Gregor József és Baka István. Szeged Winkler László és a Virág cukrászda. Szeged a félbetört M5-ös, a legdrágább autópálya. Szeged az elfertőzött Tisza, és a nyolc kilométerre húzódó határ.

Szeged a közhelyek szerint a Kelet kapuja, a magyar Salzburg, a napfény városa.

Szeged egy magyar Johannesburg, aranyváros, aranybánya, olajváros.

Egyesek számára az. De Klondyke is a kezdet volt, az aranyásók korában.

A tehetség teret követel, területet, lehetőségeket, és erre int gróf Klebelsberg Kuno példája. Az ő Széchenyiéhez hasonlítható éleslátása, hűsége tette Szegedet azzá, ami lett, s aminek mi a haszonélvezői vagyunk.

A városért történő cselekvés, tett biztatást érdemel.

A szolgálat szó nem szóvirág, nem a szolga szóhoz kötődik, hanem a város szolgálatát jelenti, kitüntetés.

A tizenkét éve megjelenő „Szeged” kincsestár, kincseskamra, ahol hihetetlen gazdag forrás- és dokumentumanyag gyűlt össze ezek alatt az évek alatt.

És íme, itt ez a kiállítás, a város által megjelentetett 5 kötetes mű, 120 ember a száz-húszezerből. Ez a kiadvány Szeged szellemi ereje, atommáglyája.

Hölgyeim és uraim, a százhusz név, kiegészítve a „Szeged” folyóirattal, a szegedi kutatókkal, orvosokkal, mérnökökkel, közgazdászokkal, tanárokkal, kiadókkal, a demokrácia három polgármesterével, de a régi nagyhírékkel, Pálffyval, stb. adja Szegedet. Megemlítem Vaszy Viktort is, aki egykor legendás hírre emelte a szegedi színházat!

Naivnak és nevetségesnek tűnhet, de szépség és szeretet nélkül nem lehet létezni.

Ez a kiállítás Szeged gyümölcsöskertje, 120 féle íz és zamat, vélemény, álláspont gyűjteménye.

S ez itt nem autószalón, ahol az árak felfele s egyben lefele is mennek. Itt nem a korrózió határozza meg az értékcsökkenést, de az időtálló művek értéke meghaladja a tőzsdespekuláció szorzóit.

A bankok kinyitnak, a képtárak bezárnak: íme a dilemma!

Gondok mindig voltak s lesznek.

A szegedi művészek súlyos gondja: hol fognak kiállítani.

A változás megrázó ereje happeningra serkenti a résztvevőket, cselekvésre ösztönöz, de a kölcsönös bizalmatlanság nem vezet sehova...

Kanjan

